

Het Toetsingskader voor de kwalificatiestructuur mbo

De criteria waaraan de kwalificatiestructuur in zijn geheel en de afzonderlijke onderdelen aan moeten voldoen zijn uitgewerkt in het toetsingskader, zeg maar ‘de Grondwet voor de kwalificatiestructuur’. De minister van OCW stelt het toetsingskader vast. Bij een nieuw of herzien onderdeel van de kwalificatiestructuur toetst de Toetsingskamer of het voldoet aan het toetsingskader. Na een positief advies wordt het voorgelegd aan de minister van OCW ter vaststelling. Hieronder een samenvatting van die eisen met daarbij een korte toelichting.

De kwalificatiestructuur bestaat uit een aantal onderdelen die afzonderlijk en gezamenlijk moeten voldoen aan de criteria uit het toetsingskader. De onderdelen zijn:

- Kwalificatiedossiers die kwalificaties bevatten met een verantwoordingsinformatie
- Keuzedelen en keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden
- Eisen mbo-certificaat

In het toetsingskader wordt de kwaliteit van de kwalificatiestructuur beschreven aan de hand van de volgende criteria:

1 Doelmatigheid

Onderdelen van de kwalificatiestructuur moeten eisen bevatten die aansluiten bij de huidige vraag en anticiperen op de toekomstige vraag van de arbeidsmarkt.

Om dat te realiseren is het nodig dat er een betrouwbaar en breed gedragen kennis is over ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De kwalificatiedossiers bevatten ook eisen die betrekking hebben op succesvol doorstromen naar vervolgonderwijs en het functioneren als burger in de samenleving.

Kwantitatief bewaakt SBB dat er niet te veel studenten opgeleid worden in een bepaald beroep ten opzichte van de actuele vraag op de arbeidsmarkt. Omgekeerd bevordert SBB dat er voldoende mensen gekwalificeerd worden om te kunnen anticiperen op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt.

Voorbeeld:

- Meerdere sectorkamers kijken hoe de energietransitie goed verwerkt zit in de kwalificatiestructuur. Er zijn inmiddels al veel dossiers aangepast, keuzedelen en eisen mbo-certificaat ontwikkeld om hierin te voorzien.
- Uit analyses blijkt dat we te veel studenten opleiden voor Artiest ten opzichte van het aantal beschikbare banen. SBB stelt daarom een advies op op basis waarvan scholen afspraken maken over het aantal studenten dat jaarlijks toegelaten mag worden tot de opleiding.

2 Uitvoerbaarheid

De onderdelen van de kwalificatiestructuur moeten uit te voeren zijn door de onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. De kwalificatie-eisen moeten leerbaar zijn op school en/of in de stage.

De studiebelasting van de onderdelen moet in overeenstemming zijn met de inhoud en/of het niveau van de student. Het onderdeel moet ook examineerbaar zijn.

Daarnaast moeten de onderdelen enerzijds voldoende houvast bieden om er goed onderwijs van te maken, maar anderzijds voldoende ruimte laten om er een eigen didactische en/of regionale kleuring aan te geven.

Voorbeeld:

- Bij het maken van kwalificaties worden altijd docenten betrokken die (o.a.) bewaken dat de kwalificatie niet overladen wordt of te zwaar voor de doelgroep.
- Er is bij SBB veel discussie geweest of keuzedelen uitvoerbaar zouden kunnen zijn voor de bbl. Om daarin te voorzien zijn een aantal keuzedelen specifiek gericht op de bbl ontwikkeld.

3 Herkenbaarheid

De taal, de inhoud en de indeling van de kwalificatiestructuur moeten herkenbaar zijn voor de primaire gebruikers onderwijs en bedrijfsleven. Dit alles moet passen bij de actualiteit van de arbeidsmarkt. De inhoud is bovendien afgestemd op het aanleverende en toeleverende onderwijs: vmbo en hbo.

En bewaakt wordt dat er voldoende draagvlak is voor (de onderdelen van) de kwalificatiestructuur. Duidelijk is vastgelegd wie 'eigenaar' is van een onderdeel van de kwalificatiestructuur.

Voorbeeld:

- Met name vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven bewaken in het proces van ontwikkeling van de kwalificatiestructuur dat de juiste terminologie gebruikt wordt. Ook bij het bepalen van namen van kwalificaties wordt goed gekeken of die (nog steeds) herkenbaar zijn. Zo is vrij recent de titel van het dossier "Secretariële beroepen" gewijzigd in "Office- en managementsupport".

4 Transparantie

De kwalificatiestructuur moet een overzichtelijk geheel zijn. Dat geldt voor de afzonderlijke delen en ook over de kwalificatiestructuur als geheel. Dat is nodig zodat:

- a. deelnemers een goed onderbouwde keuze kunnen maken;
- b. onderwijsinstellingen een helder aanbod kunnen maken;
- c. werkgevers weten wat ze kunnen verwachten van deelnemers die een bpv-plek of baan vervullen.

Om dat te realiseren moeten de onderdelen op een eenduidige manier beschreven zijn en voldoen aan de vormeisen. Ook moeten de onderdelen voldoende onderscheidend van elkaar zijn, zowel qua inhoud als functionaliteit. Tot slot is van belang dat de kwalificatiestructuur goed te benaderen en benutten is voor gebruikers. Bijvoorbeeld door een goede website die gebruiksvriendelijk is ingericht.

Voorbeeld:

- Voor de onderdelen van de kwalificatiestructuur is een gedetailleerde instructie gemaakt die moet zorg dragen dat de onderdelen op een vergelijkbare wijze beschreven zijn.
- Op het loket 'kwalificatiestructuur' kun je zelf met de bouwstenen van de kwalificatiestructuur een keuzedeel 'bouwen'

5 Flexibiliteit

De procedure voor ontwikkeling en vaststelling van onderdelen van de kwalificatiestructuur is zodanig ingericht dat snel gereageerd wordt op signalen van de arbeidsmarkt, vanuit de scholen of de wetgeving. Bovendien moet de structuur ruimte laten voor voldoende eigen invulling door de onderwijsinstelling of het leerbedrijf.

Voorbeeld:

- Onderwijsinstellingen kunnen in samenwerking met het bedrijfsleven zelf keuzedelen maken die wanneer ze voldoen aan de kwaliteitseisen voor keuzedelen binnen enkele maanden geïmplementeerd kunnen worden.
- Jaarlijks wordt ongeveer 20% van de kwalificatiedossiers bekeken op actualiteit. Heel dikwijls komt zo'n dossier dan op de onderhoudslijst.

6 Duurzaamheid

De kwalificatiestructuur is bestendig tegen korte-termijn-veranderingen binnen het onderwijs en de beroepsuitoefening zodanig dat de onderwijsinstellingen het onderwijs goed kunnen organiseren en werkgevers stabiel zicht hebben op de kwaliteiten van de (beginnend) beroepsbeoefenaar.

Voorbeeld:

- Bij de uitwerking van kwalificaties wordt er mee rekening gehouden dat hij meerdere jaren meekan. Dat gebeurt door niet hele specifieke elementen (vooral vakkennis en vaardigheden) op te nemen. Want specifieke kennis en vaardigheden verouderen snel.

juli 2020

Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven

Louis Braillelaan 24 • 2719 EJ Zoetermeer • Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer • 088 338 00 00 • s-bb.nl